

Interjú Detrekői Ákos akadémikussal, 70. születésnapja alkalmából

Detrekői Ákos akadémikus pályáját az elmúlt évtizedek során lapunk figyelemmel kísérte, annak lényegesebb állomásairól, eredményeiről rendszeresen beszámoltunk, tájékoztattuk erről olvasóinkat, Professzor úr pályatársait, volt tanítványait. 70. születésnapja alkalmából egy beszélgetésre adott lehetőséget, melynek során életútját, annak néhány talán kevésbé ismert részleteit is szeretnénk most olvasóinkkal megosztani, és beszélgettünk arról is, hogyan látja szakmánk, a szakmai oktatás és Társaságunk jövőjét, lehetőségeit, és melyek lehetnek azok a feladatok, amelyek megoldása szakmánk fejlődése szempontjából elkerülhetetlenek.

■ *Professzor úr, tudjuk, hogy édesapja 1946-tól haláláig az Állami Földmérés nagy tekintélyű, köztisztviselői álló munkatársa, különböző beosztásokban vezetője volt. Családjával ezért többfelé megfordult ezekben az években: Kaposvár, Hódmezővásárhely és 1953-tól Szolnok. Milyen emlékek maradtak meg ezekből a „vándorlásos” évekből, befolyásolták-e ezek az emlékek későbbi pályaválasztását?*

Az első „szakmai munkámat” talán második elemista koromban végeztem, amikor földreform volt és édesapámnak birtoklapokon kellett összeadni az öleket, és aztán 1600-zal elosztani, és ezért a munkámért valami „horribilis összeget”, talán 20 fillért kaptam laponként. Akkor már megtanultam Brunsvigával számolni, és hogy egy holdban 1600 négyszögöl van.

■ *Másodikos korában?*

Igen, második elemista koromban. Úgy, hogy apám számoltatott.

■ *Ez az átszámítás a mai egyetemistáknak gondot okozna.*

Lehet.

■ *1953. Szolnok. Ettől kezdve családjuknak egy nyugalmasabb időszak következett. Itt érettségizett, édesapja 1968-ig (haláláig) a megyei Földmérési Felügyelőség vezetője, majd eltávolítása után a BGTV szolnoki osz-*

tályának munkatársa lett. Az itt töltött évek hatása, emléke, a Verseghy Ferenc Gimnázium szellemisége is adott olyan indítást, amely később életpályája szempontjából meghatározó lehetett?

Meghatározó volt, hogy Rédl László személyében egy szigorú gondolkodású, kiváló matematika tanárom volt. Ő „hajszolt” minket, hatalmas mennyiségű példamegoldással, mint a versenylovakat, a minél jobb eredmény elérése érdekében. Nyaranként figuráns voltam, ami megint tanulságos dolog volt. Tudtam állandósítani, hosszát mérni, sőt harmadik gimnazista koromban, az akkori földmérő munkaközösség – mert akkor olyan is létezett – egyes tagjai még azt is megengedték, hogy én sokszögeljek.

■ *Nyilván nem csak az iskola, hanem édesapja személyisége is meghatározó volt pályaválasztásában. Valahol önmagáról úgy fogalmazott, hogy gondolt arra, matematikus lesz, de ahhoz nem tartotta magát „elég okosnak.”*

Ez így igaz!

■ *Ezt később egy beszélgetés során még azzal egészítette ki, hogy úgy döntött, nem matematikus, hanem inkább „kíváncsi mérnök” lesz.*

Erre nem emlékszem, de mérnök is lettem, meg kíváncsi is maradtam, – remélem mindmáig.

■ *Következtek az egyetemi évek. Ez alatt szolnoki kötődése hogyan változott meg?*

Amíg édesanyám Szolnokon élt, ez a 90-es évek eleje, ez megmaradt. 2002-ben ért az a megtiszteltetés, hogy Szolnok város díszpolgára lettem. Tehát gyakorlatilag azóta is legalább az ünnepélyes eseményekre évente minimum egyszer ellátogatok. De ha egyéb felkéréseket kapok, mint például tavaly kétszer tartottam középiskolásoknak Szolnokon előadást, szívesen megyek.

■ *Szolnok díszpolgársága mellett a „Tisza 2000 Alapítványnak” is elnöke.*

Voltam, mert ez az alapítvány hál’ istennek nem működik, Ez az alapítvány akkor jött lét-

re, amikor Romániából bejött a szennyezés és pusztultak a halak, és akkor sokan azt hitték, hogy sokkal nagyobb a baj. Hál' istennek a baj nem lett olyan nagy, tehát az alapítvány szépen visszavonult. A természet önmagától megoldotta ezt a kérdést.

- *Volt egy közös szolnoki szakmai programunk, és amikor ennek vége volt, azt láttam, hogy Detrekői professzor átmegy a Fő téren és a múzeumba megy be.*

Az igazság az, ha én Pécsre megyek, Pécsen is elmegyek legalább egy múzeumba, mert szeretem a képeket, és a Szolnoki Múzeum is nagyon jó. Persze ebben az esetben némi személyes nosztalgia is van, hiszen annak idején a földhivatal a mai művészeti múzeum felső emeletén volt. De a múzeumba inkább a képek miatt mentem.

- *Egyetemi évek. Egyetemi évekkal kapcsolatban talán közös bennünk, hogy kiváló tanárok, Rédey, Homoródi vagy Hazay professzor szakmai tudásán nevelkedtünk. Ez mennyiben segítette a későbbi szakmai, oktatói, kutatói tevékenységét?*

Mázlisták voltunk, hiszen három ilyen kiváló tanár egyszerre nem tudom, hogy mikor volt a Műegyetem történetében. Talán Rédey volt a legelméletibb, Hazay professzor úr volt az igazán jó gyakorló mérnök (korábban az állami földmérésnek is vezetője volt), és Homoródi professzor úr volt az, akivel talán legközelebbi kapcsolatba kerültem. 1962-ben, egy TDK dolgozatom alapján készült első cikkem, Biró Péter volt a témavezetőm, s ha nincs az átlagnál nagyobb önbizalmam, akkor a Homoródi professzor úr által kijavított cikk után több cikket nem is írok. Attól kezdve, a nagydoktori értekezésemig bezárólag minden munkámat megmutattam neki, és ha ő azt mondta, hogy mehet, akkor az mehetett. Egy ilyen erős szakmai kontroll isten áldása volt.

- *Az egyetemen megindult egy máig töretlen karrier. Nem kis meglepetéssel vettük tudomásul, hogy Detrekői Ákos a Fotogrammetriai Tanszék vezetője lett. Párhuzamosságot éreztünk, én úgy fogalmaztam, hogy a „Homoródi-effektus” ismétlődött azzal, hogy egy kívülről jött, nem ezen a szakterületen működő szakember lett a Tanszék vezetője. Tényleg, hogy került Professzor úr ennek a Tanszéknek az élére?*

Kezdem azzal, hogy én is meglepődtem. Az előzmény, hogy még abban az időben, Hazay professzor úr jóvoltából látogattam a kiegyenlítő számításhoz szóló előadásait. Láttam, hogy a

számítástechnika adta lehetőségeket figyelembe véve a kiegyenlítő számításokban alkalmazni kell a mátrixalgebrát, bővíteni kell a matematikai statisztika alkalmazását.

Ezt megcsináltam, az oktatásban ezeket a változásokat bevezettük tehát úgy nézett ki, hogy kiegyenlítő számításban nagyjából a helyemen voltam.

Ugyanakkor a fotogrammetriában akkor zajlott le világszerte a váltás, az analóg fotogrammetriáról numerikus eljárásokra, illetve az analitikus fotogrammetriára. Nem én találtam ki, hanem a nagy öregek, hogy Homoródi professzor úr után olyan valaki jöjjön, aki a kiegyenlítő számításokhoz is ért. De meg kell mondanom, hogy Homoródi professzor úr vezetői megbízásának lejárta előtt egy évvel Kerkápoly dékán úr hívatott és közölte, hogy „jövőre te leszel a Fotogrammetria Tanszék vezetője”. Akkor azt mondtam köszönöm, de nem vállalom. – „Miért?” – „Mert nem értek hozzá.”

Ez az állításom teljesen igaz volt. Ezt akkor Kerkápoly dékán úr nem értette és nagyon megsértődött. Két nap múlva Hazay professzor úr elmondta, hogy nem az én személyes ambícióimról van szó, hanem a szakma érdekéről. Egy darabig csend volt, de aztán megkaptam a kinevezésemet. Érdekes módon Dékán úrnak a sértődése annyira komoly volt, hogy nem is ő iktatott be. Átvettem Homoródi professzor úrtól a tanszéket úgy, hogy ő maga adta át nekem a kollégák jelenlétében. De tényleg nem akartam átkerülni erre a tanszékre, mert korábbi helyemen a kiegyenlítő számítással és mérnökgeodéziával nagyon jól elvoltam, elég jó szakmai hírem volt. Most már utólag mondhatom, hogy nagyon nagy szerencsém volt, hiszen ez a terület – beleértve az áttérést a térinformatikára – nagyon gyorsan fejlődött. De ezt akkor még nem sejtettem.

- *Ha már a mérnökgeodéziát említi Professzor úr! A drezdai mérnökgeodéziái cégnél*

eltöltött egy év tapasztalatai szemléletváltást hoztak a hazai mérnökgeodéziában is a megbízhatósági vizsgálatok megalapozott-ságában, bővítésében.

Igen, tulajdonképpen itt is szerencsém volt. A dolog úgy kezdődött – és itt is egy érdekes váltás – műszervizsgálatokkal akartam foglalkozni, és amikor mondták, hogy menjek műszeres gyakorlatra, kitaláltam, hogy én az NDK-ba szeretnék menni. Homoródi professzor úr szerzett Peschl rektor úron keresztül állást, de nem Jénába, ahova mentem volna, hanem Drezdába. Akkor tényleg nagyon sokat mértem, kitűztem – és akkor is, mint később mindig, a szakmai tudományos munkáim során –, a korábbi gyakorlathoz képest egy picit több matematikát „csempeztem” a feladat megoldásába.

■ *Visszatérve a drezdai tapasztalatokra: ezekről jó néhány publikációja is megjelent. Emlékszik még ezekre?*

Igen. Drezda után az első cikkem egy műszervizsgálat volt, ezt néhány műszerismertető követte, majd az 1966-ban elfogadott doktori disszertációmban megfogalmazott eredményeimet is később több cikkben publikáltam.

■ *A szakmai karrierje szempontjából a következő lényeges állomás a két éves bonni Humboldt Alapítvány, illetőleg ösztöndíj volt.*

Tényleg meghatározó volt az életemben.

■ *Milyen kapcsolatok, milyen előzmények eredményeként került ebbe a csapatba?*

Mint annyiszor az életben, ekkor is szerencsém volt. Grafarend professzor úr Magyarországon volt Sopronban egy konferencián, és Halmos Ferenc kolléga megkért, hogy amikor Grafarend Pestre érkezik, legyen a kísérelője. Akkor néhány publikációm is megmutattam és ezek után jött tőle a meghívás, hogy pályázzak Bonnba. Az első évben ez nem sikerült, mert az egyetemről a karról nem került tovább a pályázat, de a második évben sikerült. Egy egész csodálatos csapatba kerültem, azt hiszem Wolf volt a tanszékvezető, ott dolgozott Grafarend, Koch és Fritsch. Tehát olyan nagyszámú, ma sikeres ember volt együtt, ahol élvezet volt dolgozni.

■ *További pályafutását, karrierjét befolyásolták, segítették az ott kialakult kapcsolatok, mert úgy gondolom, ez jelentős lépés volt ahhoz, hogy ezzel a nemzetközi szakmai vérkeringésbe bekapcsolódhasson?*

Igen. Bonn ilyen szempontból és későbbi pályafutásom szempontjából is meghatározó jelentőségű volt. Ugye más világ volt. Akkor

kerültem be valóban a nemzetközi vérkeringésbe, tudtam szerepelni különböző nemzetközi konferenciákon. Így kerültem be a FIG-be. Így lettem ott először titkár, alelnök majd elnök. S ami általában számít, akkor indult meg a magyar geodéták fiatalabb korosztályának Humboldt ösztöndíjas tevékenysége. Tehát az, hogy Mélykúti Gábor, Ádám József, Barsi Árpád kikerültek Humboldt ösztöndíjra, abban szerepet játszott, hogy én már voltam Humboldt ösztöndíjas.

Itthon működik egy Humboldt egyesületünk, ahol nagyon sok híres ember van együtt.

■ *Amelynek Professzor úr elnöke is volt. Ez valóban egy jelentős összetartó erő lehet, ha a volt Humboldtosok kapcsolatot tartanak egymással.*

Valóban, évente legalább kétszer összejövünk.

■ *1990-ben, előbb levelező, 1995-től pedig a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Akkor tett önmagának egy ígéretet, ha a rendes tagok sorába bekerül, akkor átútsza a Balatont.*

A hír úgy igaz, hogy amikor levelező tag lettem, akkor úsztam át először, aztán rendes tagként megint.

■ *És azóta?*

Minden „jeles alkalommal”, mint amikor először rektor, majd amikor másodszer rektor lettem, szóval ilyen sátoros ünnepek alkalmával úszom át a Balatont. Szeretném még idén nyáron, de azt nem szabad előre mondani.

■ *Akadémiai székfoglalójának témáit röviden ismertetné?*

A levelező székfoglalóm a geodézia és űrtechnika kapcsolatáról szólt. Akkor már létezett távérzékelés és már léteztek GPS helymeghatározó rendszerek, tehát ezeket össze lehetett hozni. A rendes tagsághoz egy kicsit konzervatívabb témát választottam: „Egy ősi tudomány 2000 év múltán” címmel, amely a geodézia fejlődéséről szólt, illetve arról, hogy a Föld alakjáról egyre több és több ismeretünk van.

■ *1992-től a Bajor Tudományos Akadémia, 2003-tól a Modenai Művészeti és Tudományos Akadémia és 2004-től az Európai Tudományos Akadémia tagja.*

Külön kell választani a Bajor Tudományos Akadémiát, ami egy tisztán szakmai kapcsolat, ahol van egy Geodéziai Tudományos Bizottság és annak vannak külföldi levelező tagjai. A másik kettő inkább azzal függ össze, hogy a Műegyetem rektora voltam.

- *Könnyen átvezet a következő témára. A rektorságára szeretnék rákérdezni. Egyetemi oktatóként, tudományos kérdésekkel foglalkozó tudósként egyszerre csak szembesül a korábbi tevékenységétől merőben eltérő, más jellegű feladatokat is tartalmazó tevékenységi körrel. A BME egy hatalmas szervezet, átlátni, irányítani, szervezni a különböző, egymással ellentétes érdekeket ütköztetni, kompromisszumokat keresni; ezt hogyan tudta szinte egyik napról a másikra megvalósítani? Bár szeretném hozzátenni – és ez valahogy kimaradt a korábbi szakmai tevékenységének ismertetéséből –, hogy négy évig Professzor úr a Mérnök Kar dékánja volt.*

Valószínűleg azért lettem rektor, mert dékán voltam. Abban az időben egy olyan rendszer működött, hogy a dékánok egymás között oldják meg a pénzek elosztását és nekem kellett ebben az egyeztetésben az első kört vezetnem. Valószínűleg voltak olyan karok, akik ezzel elégedettek voltak. Azt, hogy pályázzak a rektorságra, egy korábbi dékán társam javasolta. Én pedig pályáztam azzal, hogy ellentmondott a valószínűség elméletnek, hogy nyerni fogok, hiszen az elődöm Bíró Péter volt. Annak a valószínűsége, hogy egymás után két geodéta legyen rektor, meglehetősen kicsi volt, de azt mondtam, hogy nem árt az, ha pályázok. Különben élveztem az egészet, mert az egyetemeken nagyon sokat kellett változtatni. Még Bíró Péter kezdte, de aztán nálam sikerült befejezni, hogy nyitni kellett a Műegyetemet egy olyan oldal felé, amit melleleg 1949-ig képviselt. Tehát, hogy a Műegyetem nem csak mérnökkarokból, hanem társadalomtudományi, gazdaságtudományi, és természettudományi karokból álljon. Tehát szerencsém volt, hogy az én időmben alakult meg a Gazdasági- és társadalomtudományi Kar, a Természettudományi Kar, az egyetem régi nevéből visszakapta a gazdaságtudományi jelzöt. Ilyen szempontból tehát ez a folyamat érdekes és eredményes volt.

- *Hogy tudtak integrálódni ezek az új karok egy hagyományosan műszaki képzést megvalósító egyetem tevékenységébe?*

Mindkét új kar túl van a tizedik éves jubileumán, tehát sikerült. Ehhez tényleg szerencse is kellett, mert kiváló professzorokat tudtam megnyerni. Azt nagyon fontosnak tartottam, hogy egy Sárközi Tamás, Veres József (aki Pécsen kezdett), vagy Pléh Csaba idekerüljenek, és az ilyen jó nevű, elismert szakemberek növeljék a karok színvonalát.

- *A Magyar Rektori Konferencia elnökeként az egyetemek közötti, a közös érdekek mentén való együttműködést kellett megvalósítani. A felsőoktatási intézményeknek nem mindig azonosak az érdekei. Jó értelemben vett kompromisszumkeresésre volt itt szükség. Ez eredményt hozott?*

Igen, voltak eredményes lépéseink, és voltak, amelyek fél sikert hoztak. Elnökségem alatt kezdődött a félsiker, az elkerülhetetlen Bolognai folyamat és akkor indult meg egy kísérlet, hogy a magyar egyetemek irányítási rendszerét pl. az osztrák egyetemekéhez tegyük hasonlóvá. Ez is csak fél sikert hozott, de ennek nem a rektorok voltak elsősorban az okai, hanem külső tényezők.

Elnökségem alatt sikerült elérni – több korábbi eredménytelen próbálkozás után – hogy a két idegen nyelvű egyetemet (a német Andrásst, az angol Középeurópai) a Rektori Konferencia felvette tagjai közé.

- *Korábban azt nyilatkozta, hogy mindezen nehézségek ellenére ma a magyar műszaki diploma még mindig jól eladható. Ez ma is igaz?*

Egyértelműen. Ennek van globális összetevője is. A világon mérnökhány van. Egy mérnöki diplomát megszerezni sokkal nehezebb – most meg fognak verni közzgazdász barátaim –, mint egy közzgazdász diplomát, ugyanakkor a keresetekben ez a nehézség nem mindig jelentkezik. A magyar mérnöki diplománál pedig abban szerencsénk van – és itt a Műegyetemről tudok beszélni –, hogy mi sosem engedünk annak a kísértésnek, hogy azért, hogy több pénzt kapjunk, olyan hallgatókat is fölvegyünk, akikről úgy éreztük, hogy nem ide valók. Tehát a Műegyetem ilyen szempontból idézőjelbe téve mindig „sznob” volt, de ezt jónak tartom, mert ennek köszönhető – és ezt mérjük rendszeresen –, hogy a mi végzetteink között gyakorlatilag nincs munkanélküli.

- *Elit vagy tömegképzés?*

Szerintem mind a kettő kell, ugyanakkor nagyon nehéz a helyes arányokat megtalálni. A Műegyetemen még inkább elmennék az elitképzés irányába úgy, hogy amellet legyen azért tömegképzés is. Néhány európai egyetemen ezt sikeresen megoldották.

- *Lehet a BME-ből mintaegyetem?*

A Műegyetem szerintem – de hát elfoglalt vagyok – egy jó műszaki egyetem, ami európai viszonylatban is benne van abban a körben, ahol a bécsi, a grazi és karlsruhei Műszaki Egyetemet jegyzik.

- *Különösen érdekessé vált, főleg a multik megjelenésével az ipari kapcsolatok erősítése.*

Mint rektor, én az idóm nem kis részét a multiknál töltöttem. Ez olyan szempontból jó volt, hogy kapcsolatokat teremtettem, más szempontból érdekes volt, hogy nagyon okos emberekkel ismerkedhettem meg, és később még hasznat is hozhatott a kapcsolatok építése. Nem lehet az egyetem egészére ezt azonos mértékben biztosítani. Bizonyos területeken – informatika, hírközlés, közlekedés vegyészet – nagyon jól látszik, hogy ezeken a szakterületeken, ahol Magyarországon a multik megjelentek, ott ők hajlandók a szakmai együttműködésre, támogatásra.

- *A földmérőmérnök képzés helyzete a permanens reformfolyamatokban?*

Nincs túl jó helyzete. A földmérőmérnök képzés, az építőmérnök képzés az infrastruktúra része. Ugyanakkor a térinformatika oktatása messze túlnőtt szűkebb szakterületünkön. Minden építőmérnök, műszaki menedzser, és a közgazdász hallgatók egy része is tanul térinformatikát. Míg a szűk szakterület inkább szűkül, addig az ilyen irányú szakismeretek terjesztése viszont bővül.

- *Magas kitüntetések tulajdonosa. Most ezek közül csak azokra szeretnék rákérdezni, ami a korábbi híradásokból kimaradt, vagy nem kellő súllyal jelent meg, és a szakma kevésbé tud például arról, hogy 2002-ben a német államfőtől átvehette az első osztályú Német Szövetségi Érdemkeresztet.*

Ez volt az első állami kitüntetésem. Hamarabb kaptam németet, mint magyart. Ezt valószínűleg annak köszönhetem, hogy egész életemben szoros német kapcsolataim voltak, és rektorként az én időszakomra esett a műegyetemi német nyelvű mérnökképzés első diplomájának a kiadása.

- *De ez nem igaz a finn kapcsolatokra, a Finn Oroszlán Lovagrend parancsnoki fokozat kitüntetéssel is dicsekedhet.*

Ez megint lehet, hogy a rektorsággal függ össze, bár a finnakkal szakmailag is jó kapcsolatomból volt. A legérdekesebb talán az, hogy három műegyetem – a helsinki, a tallini és a budapesti – elhatároztuk, hogy finnugor együttműködést hozunk létre, s hát én ebben benne voltam.

- *Milyen eredménnyel járt ez az együttműködés?*

Nagyon sok, főleg finn–magyar kapcsolat született, de talán emlékeznek arra, hogy Finnország volt az első olyan nyugati ország, ahová vízum

nélkül utazhattunk. A finn és a tallini műegyetemmel mindig erős kapcsolatunk volt.

- *A nemzetközi kapcsolatokra még egy kérdés erejéig visszatérek. Meglepett, amikor azt olvastam, hogy 2004-ben Vietnamban, Hanoiban kihelyezett képzést indítottak el.*

Igen, és sajnos működhetett volna jobban is. Vietnám egy olyan ország, ahol nagyon szeretik a magyarokat. Ez azzal függ össze, hogy az ottani gazdasági elit vezető rétege nem kis részben Magyarországon tanult egy olyan időben, amikor ott háború volt.

- *Mit jelentett ez az együttműködés?*

Mi inkább a minőségbiztosítást adtuk, tehát esetenként mentek ki oktatók, de sajnos nem sikerült annyira jól, mint amennyire lehetett volna, magyar ellenállás miatt; nem a vietnámiak álltak ellent.

Még egy furcsaság. Voltam a Hanoi Műszaki Egyetem Villamos Karának a tanácsán. És mi volt a nyelv? – Magyar, mert mindenki nálunk végzett.

- *1984–87 között a FIG Mérnökgeodéziai bizottság elnöke volt. FIG elnöksége talán túl csöndben zajlott, kevesebb nyilvánosságot kapott.*

Talán. Úgy lettem FIG bizottsági elnök, hogy a svájci FIG elnökségnél egy zürichi professzor kért föl. Tehát nem magyar kezdeményezésre lettem FIG elnök, hanem a svájci felkérésre.

- *Szakirodalmi tevékenységével kapcsolatban szeretnék még néhány kérdést feltenni. Hogy kezdődött?*

1962-ben jelent meg az első publikációm, Címe: Teodolitok mikrométerének pontossági vizsgálata.

- *Egész pontosan: A Wild T2 teodolit mikrométerének pontossági vizsgálata.*

Az is benne volt?

- *Igen. 173 publikációt tart nyilván a szakmai statisztika. Néhányat szeretnék ebből kiemelni. 2004-ben a Humboldt Kozmoszban a „Künstliche Sterne – Erdmodellbestimmung durch Satelliten” című írása, majd 2006-ban jelent meg a „Neue Methoden der Erdfigurbestimmung” című publikációja. Mindkét írás felsőgeodézia tárgyú, bár lehet ezeknek közvetett informatikai kapcsolata is.*

Nem hiszem, hogy ha valaki mérnökgeodéziával foglalkozik, azért azt ne érdekelhessék a geodézia más részei. Engem a felsőgeodézia mindig érdekelt. Mind a két cikk bizonyos alkalomból jött létre. A Humboldt Alapítvány folyóirata, a

Humboldt Kozmosz kért fel, és úgy írtam meg ezt a cikket, hogy megkaptam még a címet is. Hogy ki ajánlott be azt nem tudom, sejtésem lehet. A másikat pedig, Klinghammer professzor úr születésnapjára szervezett emlékülés alkalmából állítottam össze. Gondoltam, ha most ebből az alkalomból a pontossági modellekről írok, akkor mindenki elalszik, tehát olyanról kell beszélni, ami a kartográfusok érdeklődését nem biztos, hogy fölkelte, de nem áll távol tőlük. És a Föld alakjával kapcsolatos ismeretek fejlődése egy csodálatos dolog.

- *A kiegyenlítő számítás kezdetek óta művelt tudományterülete. A mi korosztályunk Hazay professzor úr „Kiegyenlítő számítás” jegyzetén nevelkedett Néhány évvel később a Matematikai Lapok egyik számában durva módon marasztalták el a szerzőt azzal, hogy az általa alkalmazott matematikai módszerek tudományosan nem kellőképpen megalapozottak, elavultak. Hol tart most ez a tudományterület, hiszen az elmúlt évtizedek számítástechnikai fejlődése, a mátrixalgebra alkalmazásának lehetősége, ha a matematikai alapokat nem is, de technikáját jelentősen megváltoztatta ...*

Egy ideig a kiegyenlítő számítások egyik fő problémája az volt, hogy hogyan tudnak bizonyos feladatokat a számítógép előtti korszakban egyáltalán megoldani. Tehát, hogy tudunk egy harmadrendű hálózatot kiegyenlíteni. Arra nem volt energiájuk, lehetőségük, hogy olyan finomságokkal, mint statisztikai elemzés foglalkozzanak. A számítógépek ezt egyfelől lehetővé tették, másfelől a deformáció mérések feldolgozása miatt kénytelen voltam ezzel a területtel foglalkozni. Egyébként is a kiegyenlítő számítások egész területe igen gyorsan fejlődött. Új területként bejött a durva hibák kiértékelése és kimutatása. Azután bejöttek a robusztus kiegyenlítések, tehát nemcsak a javítások négyzetösszegének minimumával kerestük a megoldást, hanem például az abszolút értékek összegének minimumával, vagy a legnagyobb javítás értékének minimumával. Ezek a témák már szerepelnek a tankönyvemben és az oktatásban.

A „Kiegyenlítő számítás” tankönyvem úgy született meg, hogy Hazay professzor úr mikor dékán lettem, akkor rám szólt, hogy most már írjál könyvet, mert ha dékán vagy, cikket nem lesz időm írni, mert azt mindig abbahagyod, de ha elkezdés egy könyvet írni, azt be fogod fejezni. Teljesen igaza volt, és ő is volt a könyvem egyik lektora.

- *A Mindentudás Egyetemén nagy érdeklődéssel kísért, nagy sikerű előadást tartott. Lesz ennek folytatása?*

A Mindentudás Egyetemének előadássorozata, nagyon sajnálom, hogy ez évben nem folytatódott, de állítólag ismét beindul. Állítólag az Akadémia nyert valamilyen támogatást. Szükség lenne rá, hiszen a Mindentudás Egyetemének sikere mutatta, hogy ha nem is annyian nézik, de legalább annyira dicsérik, mint a valóság show-kat.

- *Amiről sokat lehetne beszélni: Szakterületünk hogyan tovább? A jó értelemben vett kívülállóként, aki nem akar és nem is tud elszakadni szakterületünkől, hogyan látja lehetőségeinket, jövőnket?*

Tanácsot nem merek adni. Annyi biztos, hogy a helyhez kötött információk nemzetgazdasági jelentősége rohamosan nő. Ebből viszont nem következik az, hogy a hagyományos szervezetek ilyen mértékben erősödnek. Keresett lesz az a szakember, aki ért a helyhez kötött információk kezeléséhez, felhasználásához. Hogy a szervezetek ezt hogyan élik meg, azt nem tudom. Amiben biztos vagyok vagy valószínűsítem, hogy a nagy nyilvántartások megmaradnak, a nélkül nincs jogbiztonság, nincs gazdaság, tehát ezt valakiknek csinálni kell. Az ingatlan-nyilvántartás létezni fog. Lehet, hogy ettől majdnem függetlenül, de a mérnökgeodézia megmarad, hiszen csak Budapesten is mi minden épül! Ide kell geodéziai szakismeret. Beindul most már digitális alapon ismét a közmű-nyilvántartás.

Az biztos, hogy a szakterületnek egyszer túl kell esni azon a váltáson, amin az egész magyar közgazgatásnak túl kell esni – tehát ez nem földmérés specifikus dolog –, de nekünk szolgáltatni kell. Nem az a cél, hogy a meglévő monopóliumunkon ülünk, hanem hogy minél több ember használja azt. Akkor biztos, hogy sikeresek lehetünk, mint ahogy a világ nálunk fejlettebb részén, pl. az Egyesült Államokban ez a terület látványosan fejlődik.

- *Igen, ez a szakmai megközelítés, hogy ez működjön és a rendelkezésünkre álló adatállománnyal érdekérvényesítést, piacképességet tudjunk magunknak biztosítani, ahhoz határozott szervezeti háttérre van szükség.*

Ahhoz, hogy valami új jöjjön létre, ahhoz magas szintű politikai döntés kell. Obama elnök most adott ki rendeletet a helyhez kötött információk fontosságáról. A japán szenátus két éve fogadott egy ilyen törvényt. Magyarországon is ez a téma jusson el a miniszterelnök szintjéig. Én hatóság-hívó vagyok. Ezalatt azt értem, hogy a minisztériumok csinálhatják a szakpolitikát, de a mindennapi mun-

kát olyan szakmai hatóságoknak kellene csinálni, amelyek nagy mértékben függetlenek a napi politikától. Jól ismerem a hírközlési hatóságnak a tevékenységét. Ha valami hasonlót lehetne a helyhez kötött információkkal kapcsolatban létrehozni, az szerintem jó helyen lenne. Tehát kellene egy olyan főhatóság, amely politikai megegyezés alapján jön létre, amely ezeket a feladatokat koordinálja.

Németországban, de más nyugati országokban létrehoztak olyan hatóságot, amelyet a politikai akarat hozott létre, relatíve nagy önállósággal bír.

- *A helyhez kötött információkkal, és ezek hasznosításával kapcsolatban ellentmondásosnak látjuk egyik oldalon a látványos fejlődést, a másik oldalon pedig van egy olyan potenciális felhasználói kör, amely évek óta egyhelyben topog. Beszélünk általában térinformatikáról, beszélünk önkormányzati, közmű-nyilvántartási lehetőségekről, de valójában e területen nem sok történt. Önkormányzati informatika az igények szintjén megfogalmazódott, annak idején még a Nemzeti Kataszteri Programot is erre az igényre akartuk építeni, ma gyakorlatilag ez elvértve működik.*

Nem tudjuk, hogy az önkormányzatok hány százaléka nézi a Google Earth-t, esetleg felhasználja bizonyos feladatai megoldásához. Azt konkrétan tudom, hogy például az ingatlan vonalon használják a meglévő új szolgáltatásokat. Van olyan város, ahol van önkormányzati informatika, pl. Szolnokon is.

- *...és még néhány településen. De az, hogy az internetről levesznek ilyen adatokat, az nem ugyanaz, mint a digitális kataszteri térkép.*

De egy csomó dologhoz jó. És ha ingyen megkapod és gyorsan hozzáférsz, akkor inkább azt fogod használni. A közhiteles adatokkal szemben a hozzáférhető adatok jelentősége nőni fog. Ami érdekes, hogy ma a magyar minisztériumok minden törvényi előírás ellenére felteszik a saját adataikat a Google Earth-re és mutogatják, mert ez látványos. Ehhez kell a szakmánknak alkalmazkodni, mert ezek a nyilvánosan könnyen megszereshető adatok felhasználási lehetősége szűk. Ami biztos, hogy a szakmának is föl kell készülni a 3D kataszterre.

- *MFTTT hogyan tovább? Melyek lennének azok a legfontosabb lépések, amelyeket tenni kellene annak érdekében, hogy ismertté, elfogadottabbá és hatékonyabbá váljunk?*

Kimaradtam az egyesületből. Még választmányi tag sem vagyok. Ha egyes rendezvényekre

meghívnak, elmegyek, de különben a napi eseményeket, problémákat közelről nem ismerem.

- *A kérdés talán provokatív: a választmányból kimaradt Professor úr, vagy még a választások előtt jelentette be távolmaradási szándékát?*

Kimaradtam. Alulinformált vagyok. Az nem biztos, hogy szerencsés, hogy az MFTTT erősen kötődik a főhatósághoz, mert ez leszűkíti a lehetőségeit.

Az láthatóan jó, ha kevesebb, de jobban koncentrált rendezvény van.

A lappal szemben most elfogult vagyok, mert megint elkezdtem olvasni, de ez valószínűleg másoknál is így van. Feltételezem, hogy a szerkesztőség kap pozitív visszajelzéseket, hiszen a lap tartalma színesedett azzal, hogy földügyi igazgatást érintő cikkeket is szép számmal közöl. Véleményem az, hogy élénkebbé vált. Érdemes átnézni, érdemes a cikkeket elolvasni. Az is jó, hogy elég sok fiatal szerző cikkekét találkozik. Láthatóan megjelent egy új szerző korosztály, amit pozitívnak érzek.

- *Professor úr fölszabadult azokból a szakmai adminisztratív feladatokból, amelyek eddig terhelték. Milyen feladatokat vállal továbbra is?*

Tanszéki emeritusz professzor vagyok. Ugyanazokat az órákat tartom, mint eddig. Ebben nagy évfolyamok is vannak, tehát előfordul, hogy ki kell javítani 250 zárthelyit.

Ezen kívül tagja vagyok egy osztrák–magyar, egy amerikai–magyar kuratóriumnak, a Soros-féle egyetem kuratóriumának.

Tehát nem vagyok teljesen szabadúszó, de több az időm. Mellesleg egyre több szakmai előadást tartok. Többet jelenek meg a szakterületen, mint rektor koromban. Változatlanul ellátom a Nemzeti Hírközlési Tanács elnöki teendőit.

- *A megnövekedett szabadidejét mivel tölti?*

Az úszást rektor koromban sem hagytam ki. Most többet tudok olvasni és megint visszaszoktam a színházra.

- *Köszönjük szépen a beszélgetést, és 70. születésnapja alkalmából ismét gratulálunk. További eredményes munkát kívánunk itt az Egyetem falain belül és magánéletében egyaránt!*

Inkább kíváncsiságot kívánjanak. Amíg szórakoztat egy dolog, addig nincs baj. A baj akkor kezdődik, amikor már unjuk.

- *Megszívlelendő tanács. Köszönjük!*

Az interjút készítette: dr. Riegler Péter

Fotók: Hodobay-Böröcz András